

Olli-Poika Parviainen vihr

Kirjallinen kysymys pakkoavioliitoista

Eduskunnan puhemiehelle

Avioliittoon pakottaminen on maailmanlaajuinen ongelma, joka koskettaa myös joitakin Suomessa asuvia ihmisiä. Aihe on ollut viime aikoina esillä Ihmisoikeusliiton kampanjoinnin johdosta. Ihmisoikeusliiton kunniaan liittyvän väkivallan selvityksessä (2016) käsitellään pakkoavioliittoa. Myös oikeusministeriössä on julkaistu aiheesta selvitys syksyllä 2017.

Pakkoavioliitto määritellään usein avioliitoksi, joka on solmittu ilman toisen tai molempien aviopuolisojen täyttä suostumusta tai johon heidät tai jompikumpi heistä on pakotettu tai painostettu. Määritelmä on kuitenkin niukka, ja tosiasiaa ilmiö on moninaisempi. Myös syyt pakkoavioliittojen taustalla vaihtelevat runsaasti.

Suomen rikoslainsäädäntö ei tunne pakkoavioliittoa tai avioliittoon pakottamista erillisenä rikosnimikkeenä, eikä poliisin tietoon tulleista tapausten määrästä ole tietoa. Tiedossa on, että pakkoavioliittoa on Suomessakin, mutta niiden tunnistaminen on heikkoa. Monia tapauksia ei raportoida ollenkaan, ja rikosprosessiin tapauksia ei juuri päädy. Ihmiskauppaan ja pakottamiseen liittyvä lainsäädäntö vastaa huonosti tilanteiden tunnistamista.

Ihmisoikeusliiton selvityksessä useat viranomaiset nostivat esille Istanbulin sopimuksen mukaisen pakkoavioliiton kriminalisointivaatimuksen. Istanbulin sopimus velvoittaa sen ratifioineet valtiot muun muassa kriminalisoimaan pakkoavioliitot ja lisäämään tietoa aiheesta. He arvioivat, että kriminalisointi tekisi laintulkinnasta yksiselitteisempää ja pakkoavioliittoihin puuttumisesta tehokkaampaa.

Oikeusministeriön selvityksessä puolestaan arvioidaan, että asiaa koskeva koulutus ja ohjeistus puuttuvat eikä viranomaisyhteistyö ole aina toimivaa. Pakkoavioliittojen tunnistamisen ja puuttumisen haasteet koskevat sekä viranomaisia että esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisia, oppilaitosten henkilökuntaa ja järjestöjen toimijoita. Toimintatapoja tulisi selkeyttää ja viranomaisia kouluttaa aiheesta, jotta eri tahoilta osattaisiin auttaa ja ohjata pakkoavioliiton tai sen uhan kohteeksi joutunutta parhaalla mahdollisella tavalla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä lainsäädännöllisiin toimiin pakkoavioliittojen kriminalisoimiseksi ja

Kirjallinen kysymys KK 75/2018 vp

mitä hallitus aikoo tehdä viranomaisten tietoisuuden ja toimintatapojen parantamiseksi pakkoavioliittoihin puuttumisen osalta?

Helsingissä 8.3.2018

Olli-Poika Parviainen vihr